

Paweł Lewandowski

**ŚP.
ZENON KARDYNAŁ GROCHOLEWSKI
(1939-2020)**

Dnia 17 lipca 2020 r., w 80. roku życia, w 57. roku kapłaństwa, zmarł kard. Zenon Grocholewski, członek honorowy Stowarzyszenia Kanonistów Polskich.

Zenon Grocholewski urodził się 11 października 1939 r. w Bródkach k. Pniew jako syn Stanisława i Józefy z domu Stawińska. Był trzecim z czworga rodzeństwa. W 1953 r. wstąpił do Niższego Seminarium Duchownego w Wolsztynie. W 1957 r. rozpoczął studia filozoficzno-teologiczne w Arcybiskupim Seminarium Duchownym w Poznaniu. Świecenia kapłańskie przyjął 26 maja 1963 r. z rąk abpa Antoniego Baraniaka.

W latach 1963-1966 pracował jako wikariusz w parafii pw. Chrystusa Odkupiciela w Poznaniu. W 1966 r. został skierowany na studia specjalistyczne z prawa kanonicznego na Papieski Uniwersytet Gregoriański, uwieńczone w 1968 r. licencjatem, a w 1972 r. doktoratem, za które otrzymał złote medale (Uniwersytetu i Ojca Świętego). W 1974 r. ukończył trzyletnie Studium Rotalne uzyskując tytuł adwokata rotalnego. W czasie studiów w Rzymie odbył kursy językowe w Niemczech i we Francji. Udzielał się także duszpastersko podejmując zastępstwa w parafiach we Włoszech i w Niemczech.

Ks. dr PAWEŁ LEWANDOWSKI, Katedra Kościelnego Prawa Publicznego i Konstytucyjnego, Wydział Prawa, Prawa Kanonicznego i Administracji, Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II; Al. Raławickie 14, 20-950 Lublin, Polska; e-mail: pawel.lewandowski@kul.pl; <https://orcid.org/0000-0003-4543-4382>

* Źródło fotografii: https://silesia.edu.pl/index.php/Grocholewski_Zenon [dostęp: 15.06.2021].

Po uzyskaniu doktoratu, polecony przez profesorów Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego, został skierowany do pracy w Najwyższym Trybunale Sygnatury Apostolskiej, w którym pełnił posługę w latach 1972-1999, będąc kolejno notariuszem, kanclerzem, sekretarzem oraz prefektem. W czasie pracy w Najwyższym Trybunale Sygnatury Apostolskiej współorganizował z prof. Ignacio Gordonem międzynarodowe kursy *Renovationis canonicae pro iudicibus* dla sędziów kościelnych. Był członkiem komisji powołanej przez papieża Jana Pawła II w celu przygotowania i promulgowania nowego Kodeksu Prawa Kanonicznego. Został włączony do prac komisji opracowującej projekt reformy Kurii Rzymskiej. Udzielał się jako konsultor, a później członek, w Papieskiej Radzie ds. Tekstów Prawnych. Był przewodniczącym Komisji ds. Adwokatów Stolicy Apostolskiej i przy Kurii Rzymskiej, członkiem Papieskiego Komitetu Międzynarodowych Kongresów Eucharystycznych, prezesem Sądu Kasacyjnego Państwa Watykańskiego, członkiem komisji prawnej dla studium nowego „Prawa Fundamentalnego” Państwa Watykańskiego.

Dnia 22 grudnia 1982 r. papież Jan Paweł II wyniósł ks. Grocholewskiego do godności biskupiej (biskup tytularny Agropoli). Przed święceniami biskupimi Papież ofiarował mu krzyż pectoralny, który należał do kard. Pietro Gasparriego, wybitnego prawnika, zasłużonego w przygotowaniu Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1917 r. Do godności arcybiskupiej został podniesiony 16 grudnia 1991 r.

W latach 1999-2015 kierował Kongregacją Edukacji Katolickiej. Krótco po objęciu urzędu prefekta tej kongregacji, w dniu 21 lutego 2001 r., papież Jan Paweł II kreował go kardynałem, przydzielając mu jako diakonię świątynię San Nicola in Carcere, będącą rzymskim kościołem stacyjnym z piątej soboty Wielkiego Postu. W 2011 r. został podniesiony do godności kardynała-prezbitera, a kościół św. Mikołaja w Więzieniu został mu przyznany *pro hac vice* jako tytuł prezbiterki. Był członkiem Kongregacji Biskupów, Kongregacji Nauki Wiary, Kongregacji Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, Kongregacji Ewangelizacji Narodów. Przewodniczył Papieskiemu Dziełu Powołań Kapłańskich i Stałej Komisji Międzydykasterialnej ds. Formacji Kandydatów do Zakonów oraz Stałej Komisji Międzydykasterialnej ds. Równomiernego Rozmieszczenia Kapłanów w Świecie. Angażował się w pracę Rady Specjalnej dla Oceanii Sekretariatu Generalnego Synodu Biskupów.

Kard. Grocholewski intensywnie pracował dydaktycznie i naukowo. W latach 1975-1999 prowadził wykłady z kościelnego prawa małżeńskiego i procesowego na Wydziale Prawa Kanonicznego Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego. W latach 1980-1984 prowadził zajęcia z zakresu sprawiedliwości administracyjnej w Kościele na Wydziale Prawa Kanonicznego Papieskiego Uniwersytetu Laterańskiego. W latach 1986-1998 wykładał także w Studium Rotalnym. W latach 1999-2015 pełnił urząd Wielkiego Kanclerza Papieskiego Uniwersytetu Gregoriańskiego wraz ze złączonymi z nim: Papieskim Instytutem Archeologii Chrześcijańskiej, Papieskim Instytutem Biblijnym, Papieskim Instytutem Muzyki Sakralnej, Papieskim Instytutem Studiów Arabskich i Islamistycznych, będąc równocześnie Patronem Papieskiego Wyższego Instytutu Łaciny. Wygłaszał referaty podczas kongresów i sympozjów międzynarodowych i krajowych w różnych państwach. Dorobek naukowy kard. Grocholewskiego stanowi ponad 1500 publikacji, wraz z tłumaczeniami i reedycjami w 20 językach, z dziedziny kościelnego prawa procesowego, małżeńskiego, administracyjnego, a także z obszaru edukacji katolickiej.

Otrzymał wiele nagród i wyróżnień, m.in. w 1999 r. doktorat *honoris causa* Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego oraz w 2013 r. Nagrodę im. ks. Idziego Radziszewskiego za całokształt działalności w duchu humanizmu chrześcijańskiego przyznaną przez Towarzystwo Naukowe KUL.

Dnia 18 lipca 2020 r., pod przewodnictwem wicedziekana kolegium kardynalskiego – kard. Leonardo Sandriego, w Bazylice św. Piotra w Rzymie odbyła się Msza św. żałobna w intencji śp. kard. Zenona Grocholewskiego. Po niej egzekwie odprawił papież Franciszek. Zgodnie z wolą Zmarłego został pochowany w Bazylice Archikatedralnej św. Apostołów Piotra i Pawła w Poznaniu. Uroczystościom pogrzebowym, które miały miejsce 25 lipca 2020 r., przewodniczył jałmużnik papieski kard. Konrad Krajewski. Homilię wygłosił abp Marek Jędraszewski, który zauważył: „W każdym razie, ci wszyscy, którzy mieli możliwość spotkać się z księdzem doktorem Zenonem Grocholewskim, później zaś profesorem, biskupem, arcybiskupem, a na koniec kardynałem, musieli być pod wrażeniem jego jednoznaczności i bezkompromisowości: «Niech wasza mowa będzie: Tak, tak; nie, nie». Z całą pewnością można o nim powiedzieć: był niezłomnym żołnierzem w służbie prawdzie – i to niezależnie od areopagu, na którym przychodziło mu występować i dawać o niej świadectwo: czy były to zaciśnięte Sygnatury Aposto-

skiej, gdzie rozstrzygał wiele skomplikowanych spraw sądowych, przesyłanych do tego Urzędu z całego świata; czy były to aule Uniwersytetów Gregoriańskiego i Laterańskiego, których był niezwykle cenionym profesorem prawa kanonicznego; czy były to biura Kongregacji Wychowania Katolickiego, której urząd prefekta pełnił przez szesnaście lat: od 1999 r. do przejścia na zasłużoną emeryturę w 2015 r. To właśnie z tej Kongregacji wychodziło wiele bardzo cennych impulsów i jasno zarysowanych programów dla katolickich szkół, dla wyższych uczelni katolickich i kościelnych, które często stawały się ewangelicznym «zaczynem» dla świata nieznanego jeszcze Chrystusa, bądź z różnych powodów odrzucającego Jego naukę. W wykładach budzących podziw ze względu na ich jasność, przejrzystość i wewnętrzną logikę, głoszonych w wielu prestiżowych miejscach na wszystkich kontynentach, Ksiądz Kardynał był prawdziwym i przekonującym świadkiem chrześcijańskiego humanizmu”.

R.I.P.

„Abp Marek Jędraszewski w czasie pogrzebu kard. Zenona Grocholewskiego: był niezłomnym żołnierzem w służbie prawdzie.” <https://diecezja.pl/aktualnosci/abp-marek-jedraszewski-w-czasie-pogrzebu-kard-zenona-grocholewskiego-nie-dal-sie-oderwac-od-chrystusa-ulegajac-glosom-tego-swiata-i-osobistym-slabosciom/> [dostęp: 16.06.2021].

B. inf. o aut. 2018. „Curriculum Vitae.” W *Cardinalis Zenon Grocholewski. Doctor Honoris Causa Universitatis Studiorum Naturalium Posnaniensis*, 65-86. Poznań: Zakład Graficzny Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu.

Górecki, Edward. 2009. „Zenon Kardynał Grocholewski. Sylwetka.” W *Illum oportet crescere. Księga Pamiątkowa dla uczczenia Kardynała Zenona Grocholewskiego*, red. Waldemar Irek, i Grzegorz Sokołowski, 13-18. Wrocław: Papięski Wydział Teologiczny we Wrocławiu.

Krukowski, Józef. 2013. „Laudacja z okazji wręczenia kard. Zenonowi Grocholewskiemu Nagrody imienia ks. Idziego Radziszewskiego wygłoszona dnia 27 maja 2013 r.” *Biuletyn Stowarzyszenia Kanonistów Polskich XXIII*, nr 26:53-65.

Information about Author: Rev. Dr. PAWEŁ LEWANDOWSKI, Department of Public and Constitutional Church Law, Faculty of Law, Canon Law and Administration, the John Paul II Catholic University of Lublin; Al. Raclawickie 14, 20-950 Lublin, Poland; e-mail: pawel.lewandowski@kul.pl; <https://orcid.org/0000-0003-4543-4382>